

Ольга Акімова,

доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0001-6988-6258
sopogov@ukr.net

Яна Гапчук,

доктор філософії з освітніх наук
асистент германської філології, перекладу та зарубіжної літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0003-1739-7326
yhapchuk@vspu.edu.ua

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті розкрито актуальні тенденції розвитку педагогіки вищої школи в умовах цифрової трансформації освіти та глобалізаційних змін. Обґрунтовано, що модернізація змісту освіти, зорієнтована на системно-компетентнісний і особистісно орієнтований підходи, є ключовою умовою забезпечення якості підготовки фахівців. Підкреслено зростаючу важливість цифровізації як ключового чинника освітніх інновацій, що сприяє доступності, інтерактивності та персоналізації навчальних процесів шляхом інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових платформ та інтелектуальних навчальних середовищ. Показано, що цифровізація вищої освіти сприяє індивідуалізації навчання, формуванню цифрових компетентностей і підвищенню конкурентоспроможності випускників. Особлива увага приділена трансформації професійної ролі викладача, який із транслятора знань перетворюється на фасилітатора, тьютора, ментора й коуча освітнього процесу. Зазначено, що трансформація ролі відображає перехід від викладання як інструктажу до викладання як партнерства, співпраці та наставництва, що сприяє рефлексії, самоорганізації та ціннісному навчанню. Зазначено, що ефективна педагогіка вищої школи базується на принципах відкритості, інноваційності, гуманізму та навчання впродовж життя. Визначено взаємозв'язок між модернізацією освітнього змісту, розвитком критичного мислення та формуванням ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця. Доведено, що сучасна педагогіка вищої школи виступає інтеграційною платформою для поєднання гуманістичних цінностей і цифрових технологій. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення освітніх програм і методик підготовки викладачів у закладах вищої освіти.

Ключові слова: педагогіка вищої школи, цифровізація освіти, компетентнісний підхід, фасилітація, викладач, критичне мислення.

Olga Akimowa, Jana Hapczuk. Aktualne tendencje rozwoju pedagogiki szkolnictwa wyższego

W artykule przedstawiono aktualne tendencje rozwoju pedagogiki szkolnictwa wyższego w warunkach transformacji cyfrowej edukacji i zmian globalizacyjnych. Uzasadniono, że

modernizacja treści kształcenia, oparta na podejściu systemowo-kompetencyjnym i zorientowanym na osobowość, stanowi kluczowy warunek zapewnienia jakości przygotowania specjalistów. Podkreślono rosnące znaczenie cyfryzacji jako kluczowego czynnika innowacji edukacyjnych, który sprzyja dostępności, interaktywności i personalizacji procesów edukacyjnych poprzez integrację technologii informacyjno-komunikacyjnych, platform cyfrowych i inteligentnych środowisk edukacyjnych. Wykazano, że cyfryzacja szkolnictwa wyższego sprzyja indywidualizacji uczenia się, kształtowaniu kompetencji cyfrowych i zwiększaniu konkurencyjności absolwentów. Szczególną uwagę poświęcono transformacji roli zawodowej nauczyciela akademickiego, który z przekaziciela wiedzy staje się facylitatorem, tutorem, mentorem i coachem procesu edukacyjnego. Podkreślono, że skuteczna pedagogika szkolnictwa wyższego opiera się na zasadach otwartości, innowacyjności, humanizmu i uczenia się przez całe życie. Zaznaczono, że transformacja roli odzwierciedla przejście od nauczania jako instruktażu do nauczania jako partnerstwa, współpracy i mentoringu, co sprzyja refleksji, samoorganizacji i nauczaniu opartemu na wartościach. Określono związek między modernizacją treści edukacyjnych, rozwojem myślenia krytycznego i kształtowaniem wartości przyszłego specjalisty. Udowodniono, że współczesna pedagogika szkolnictwa wyższego stanowi integracyjną platformę łączącą wartości humanistyczne i technologie cyfrowe. Wyniki badań mogą być wykorzystane do doskonalenia programów kształcenia i metod przygotowania nauczycieli akademickich.

Słowa kluczowe: *pedagogika szkolnictwa wyższego, cyfryzacja edukacji, podejście kompetencyjne, facylitacja, nauczyciel, myślenie krytyczne.*

Olha Akimova. Yana Hapchuk. Current trends in the development of higher education pedagogy

The article reveals the current trends in the development of higher education pedagogy under the conditions of digital transformation and globalization of the educational space. It substantiates that the modernization of the content of higher education is determined by the need to ensure the quality of professional training and the formation of a competent, creative, and digitally literate specialist capable of continuous learning and self-development. The research emphasizes that the system-competence and personality-oriented approaches form the methodological foundation of modern higher school pedagogy, ensuring the integrity, flexibility, and interdisciplinarity of educational content. The study highlights the growing importance of digitalization as a key driver of educational innovation, which promotes accessibility, interactivity, and the personalization of learning processes through the integration of information and communication technologies, digital platforms, and intelligent learning environments.

Particular attention is paid to the transformation of the professional role of the university teacher, who today acts not merely as a transmitter of knowledge but as a facilitator, tutor, mentor, coach, and moderator of students' cognitive and creative development. This role transformation reflects the shift from teaching as instruction to teaching as partnership, collaboration, and guidance, fostering reflection, self-organization, and value-based learning. The article argues that an effective teacher in higher education must combine digital competence, critical thinking, pedagogical creativity, and ethical responsibility, thus becoming an agent of change and a designer of innovative learning ecosystems.

Furthermore, the research underlines that higher education pedagogy increasingly relies on principles of openness, academic integrity, innovation, and lifelong learning. It demonstrates that the combination of digital technologies and humanistic values leads to a new integrative paradigm of education — one that unites cognitive, emotional, and value-based dimensions of personality development. The conclusions point to the fact that modern higher education pedagogy functions as a strategic resource for building a sustainable knowledge society, where digital transformation acts not only as a technological factor but also as a catalyst for professional, cultural, and moral renewal. The results of the study can be used to improve educational programs, develop professional standards for university teachers, and design effective strategies for digital transformation in the field of higher education.

Keywords: *higher education pedagogy, digitalization of education, competence-based approach, facilitation, university teacher, critical thinking.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку педагогіки вищої школи характеризується глибокими трансформаціями, зумовленими процесами глобалізації, цифровізації та переходом до економіки знань. Вища освіта виступає стратегічним ресурсом інноваційного розвитку суспільства, а педагогіка вищої школи – науковим підґрунтям модернізації освітніх систем, змісту й технологій підготовки фахівців. В умовах динамічних соціальних, технологічних і культурних змін актуалізується потреба у переосмисленні ціннісних і методологічних засад педагогічної діяльності у закладах вищої освіти. Серед ключових викликів сучасної вищої школи науковці акцентують увагу на забезпеченні якості освіти, формуванні професійної мобільності та цифрової компетентності майбутніх фахівців, а також на новому розумінні ролі викладача як фасилітатора, тьютора, ментора й модератора освітнього процесу. Водночас модернізація змісту освіти має враховувати системно-компетентнісний, особистісно орієнтований та діяльнісний підходи, що визначають спрямованість педагогіки вищої школи на формування цілісної, творчої та критично мислячої особистості [10, с. 158].

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної теми. Теоретико-методологічні засади сучасної педагогіки вищої школи ґрунтовно висвітлено у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників. І. Васильєв і В. Бакатанова [4] окреслюють системно-компетентнісний підхід як провідний методологічний орієнтир оновлення змісту педагогічної освіти, що забезпечує цілісність і практичну спрямованість підготовки майбутніх педагогів. О. Плахотнік [11] розкриває різні моделі інтеграції нових освітніх компонентів: адитивну, трансформаційну, дійову, що дозволяють поєднувати традиційний зміст із сучасними освітніми інноваціями. Т. Козарь [9], досліджуючи реформування змісту освіти, наголошує на його багатокомпонентності, гуманітаризації та виховному потенціалі. У працях О. Денічевої [8] простежується комплексний підхід до модернізації змісту вищої освіти, орієнтований на розвиток екологічного, інформаційного та критичного мислення студентів.

Особливе місце у науковому дискурсі посідає тенденція цифровізації освіти, котру розкривають О. Акімова, М. Сапогов і Я. Гапчук [2], підкреслюючи, що цифрова трансформація є ключовою умовою забезпечення якості освітніх послуг та конкурентоспроможності випускників. Дослідження А. Гуралюк, О. Дубасенюк і Д. Демченка [5; 6; 7] акцентують увагу на формуванні цифрових компетентностей, розвитку індивідуальних освітніх траєкторій і створенні інтерактивних освітніх середовищ. У працях І. Котенєвої, І. Вікторенко та С. Березки докладно розкрито нові професійні ролі викладача (фасилітатора, коуча, тьютора, ментора), які замінюють традиційну парадигму «викладач–знання–студент» моделлю партнерства, взаємодії та супроводу розвитку особистості. Таким чином, наукові розвідки підтверджують, що педагогіка вищої школи еволюціонує від знаннєвої до компетентнісно-ціннісної та цифрово-гуманістичної моделі освіти.

Мета статті полягає у виявленні та теоретичному обґрунтуванні актуальних тенденцій розвитку педагогіки вищої школи у контексті модернізації змісту освіти, цифрової трансформації та зміни професійної ролі викладача.

Виклад основного матеріалу. *Актуальною тенденцією розвитку педагогіки вищої школи є модернізація змісту освіти.* Особливістю сучасної вищої освіти є урахування при підготовці майбутніх фахівців вимог змінного ринку праці, швидкого розвитку технологій, тенденцій глобалізованого середовища. Відповідно, якщо зміст і методи не оновлюються постійно, то знижується конкурентоспроможність випускників і самих закладів. Актуальність модернізації змісту вищої освіти зумовлена глибокими соціальними, технологічними, економічними та культурними змінами, що відбуваються у світі та в Україні.

Науковці (І. Васильєв, В. Бакатанова) визначають основним методологічним підходом до формування змісту – системно-компетентнісний підхід, котрий дозволяє надавати змісту системності та цілісності, забезпечувати мінімальний обсяг навчального матеріалу при максимальному відображенні необхідного об’єму змісту, а також забезпечувати формування

у здобувачів освіти необхідної кількості компонентів професійної компетентності вчителя. Тобто, системно-компетентнісний підхід є новим чинником конструювання змісту навчання, що забезпечує формування відповідних компетентностей у майбутнього вчителя. Авторами визначено принципи формування змісту професійної освіти за такими групами: загальні принципи, окремі принципи і специфічні (особливі) принципи. До загальних віднесено принципи: гуманітаризації, доступності, науковості, розвиваючого навчання та системності. До групи окремих віднесено принципи: блочно-модульної структури навчальних програм; модульності змісту навчання. Окремими авторами називаються такі принципи: блочно-модульної побудови змісту; взаємозв'язку змісту професійного й загального навчання; диференціації й інтеграції змісту професійної освіти; міжпредметних зв'язків; наступності загального навчання й професійної освіти; професійної мобільності випускників [4, с. 21].

О. Плахотнік виокремлює різні підходи, котрі можливо використовувати для включення нового компонента в зміст освіти, а саме: підхід, що передбачає використання корисних додатків та полягає у додаванні нових навчальних дисциплін, котрі моделюють зміст, пов'язаний з розв'язанням певних нових проблем; адитивний підхід, що передбачає додавання необхідного змісту у традиційні програми без зміни базової структури; трансформаційний підхід, котрий сприяє зміні стратегії освіти (модульна побудова змісту, кейсове навчання, аналіз типізованих професійних ситуацій); дійовий підхід, котрий означає зміну освітньої програми в цілому у напрямі навчання здобувачів освіти приймати рішення. Навчальні програми, котрі є документом формування змісту освіти, передбачають перенесення уваги з предметного змісту фахових дисциплін на умови реалізації цього змісту [11, с. 73].

До сучасних вимог формування змісту вищої освіти Т. Козарь відносить багатокомпонентність змісту, що вважає передумовою реалізації в освітньому процесі трьох цілей: розвивальної, освітньої, виховної. Зміст вищої освіти конкретизується у документах, до котрих відносяться: навчальні плани, програми, навчальні посібники, підручники. Особливо сконструйованою формою моделювання змісту, що адаптує основи науки до потреб вищої освіти є навчальний предмет, тому конструювання змісту вимагає системного підходу, що дозволяє бачити взаємозв'язки різних чинників, їх вплив на якість навчання та передбачає виділення пріоритетів добору й удосконалення змісту. У доборі змісту важливо враховувати, на думку автора такі моменти: перспективність змісту та його наступність; можливості для реалізації взаємозв'язків розвитку, навчання, виховання; можливість впливу на результати навчання. Важливим принципом функціонування освітнього процесу у закладі вищої освіти автор вважає диференційований підхід до формування змісту освіти, котрий забезпечується різноманітними шляхами. У змісті освіти мають відображатися такі основні елементи: суто система знань – це уявлення, факти, поняття, зв'язки, залежності, інформація про людину, природу, суспільство; загальні способи пізнавальної діяльності; індивідуальна творча діяльність; творчий досвід та моральне, естетичне ставлення людини до оточуючої дійсності, система цінностей. Отже, зміст сучасної вищої освіти є багатокомпонентним і національно спрямованим, що є важливою передумовою здійснення розвивальної та виховної функцій [9, с. 49].

Головною ідеєю трансформації змісту освіти О. Денічева називає набуття здобувачами вищої освіти навичок адекватно аналізувати інформаційний контент; уміння використовувати іншомовні електронні ресурси у процесі професійної підготовки; розвиток екологічного мислення. Модернізація змісту вищої освіти має бути спрямована на постійне самовдосконалення, професійну самореалізацію, набуття практичних умінь. Тенденція модернізації змісту вищої освіти у процесі фахової підготовки здобувачів спричинена, на думку автора, такими факторами, як: розвиток цифрового суспільства; підвищення освітніх стандартів; співробітництво в освітній сфері між країнами; становлення особистості, здатної до самореалізації. Трансформації у змісті вищої освіти відбуваються з урахуванням принципу особистісно орієнтованого підходу, котрий передбачає застосування технологій, орієнтованих на індивідуальні здібності здобувачів вищої освіти [8, с. 13].

Трансформація змісту освіти, на думку Д. Демченко, визначається принципово новим підходом до відбору та структурування інформації, котрий має бути спрямований на досягнення кінцевого освітнього результат – набуття компетентностей. Такий підхід потребує здійснення відповідних змін у змісті вищої освіти, як-то: визначення ключових компетентностей; формування змісту відповідно до кожної з них; ідентифікація їх з необхідними освітніми галузями та дисциплінами; відбір змісту дисципліни, котрий забезпечує формування компетентностей; визначення шляхів контролю рівня сформованості компетентностей [6, с. 38].

Наступною визначаємо тенденцію цифровізації вищої освіти як умови забезпечення якості надання освітніх послуг, котра є надзвичайно актуальною в умовах сучасного інформаційного суспільства, особливо для України, яка активно інтегрується у європейський освітній простір. У ХХІ столітті цифровізація стала одним із ключових чинників розвитку усіх сфер життя, зокрема й освіти. Вища освіта, як осередок інтелектуального потенціалу суспільства, має адаптуватися до цифрової трансформації, впроваджуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для підвищення якості освітніх послуг, доступності навчання та конкурентоспроможності випускників [1, с. 236].

Цифровізація вищої освіти потрактовується у науковій літературі також як процес впровадження цифрових технологій у всі аспекти діяльності закладів вищої освіти (ЗВО): навчальний процес (електронне навчання, дистанційні курси, змішане навчання, використання LMS); науково-дослідну діяльність (цифрові бази даних, аналітичні платформи, штучний інтелект); управління університетом (електронний документообіг, CRM-системи, цифрові сервіси для студентів і викладачів) [2, с. 169].

Цифровізація сприяє підвищенню якості освіти завдяки таким аспектам: доступність і гнучкість навчання, що забезпечує здобувачам освіти можливість набувати знання у вільний час у будь-якому місці; індивідуалізація освітнього процесу через використання платформи на кшталт Moodle, Google Classroom чи Canvas, котрі дають змогу формувати персональні траєкторії навчання; інтерактивність і залучення через використання мультимедійних ресурсів, віртуальних лабораторій, симуляцій, що підвищує мотивацію та ефективність засвоєння знань; прозорість оцінювання через використання електронних журналів, автоматизоване тестування і зворотний зв'язок, котрі забезпечують об'єктивність контролю знань; розвиток цифрових компетентностей, коли випускники набувають навичок, необхідних на сучасному ринку праці. Тобто, цифровізація є не просто інструментом модернізації, а умовою забезпечення якості вищої освіти, адже сприяє прозорості, ефективності, інноваційності та відкритості навчального процесу. Успішна реалізація цифрової трансформації можлива лише за умови дотримання декількох чинників: розвитку цифрових компетентностей усіх учасників освітнього процесу; створення цифрової інфраструктури ЗВО; формування культури академічної доброчесності та інноваційного мислення [13, с. 16].

А. Гуралюк зазначає, що цифровізація освіти забезпечує сприятливі умови для: розвитку самостійності, виокремлення цінної інформації для саморозвитку; формування мобільності здобувачів освіти, умінь швидко адаптуватися до непередбачуваних обставин; посилення мотивації до саморозвитку; персоналізації контенту, співпраці та інтегративності; використання індивідуальних освітніх траєкторій; забезпечення індивідуального темпу у зручних умовах, оптимальне використання часу. До позитивних характеристик цифровізації автори відносять інтерактивність, яка забезпечує швидкість обміну інформацією. Інтерактивність у процесі роботи з електронними засобами, котра забезпечує можливість розв'язання певних дидактичних задач, як-то: диференціація навчання; активізація пізнавальної діяльності; автоматизація оцінювання освітніх досягнень; використання інформаційних ресурсів; надання можливостей самостійно працювати з текстом; самостійна діяльність щодо поповнення і поглиблення знань, удосконалення умінь і навичок; ілюстрування знань через використання мультимедійних засобів; набуття навичок культури

розумової праці через використання доступу до довідкових матеріалів, енциклопедій, словників, тезаурусів [5, с. 6].

Позитивні тенденції цифровізації освіти виокремила О. Дубасенюк та віднесла до них нові можливості реалізації концепції навчання впродовж життя в умовах глобалізації та цифровізації. Суттєво вплинули на характер наукової діяльності і розвиток системи освіти, зазначає автор, процеси глобалізації та інформатизації суспільства. Поняття «інформатизація освіти» автор розуміє як комплекс заходів з модернізації освітніх процесів на основі впровадження інформаційної продукції і технологій. Роль освіти полягає у тому, щоб забезпечити суспільству і кожній особистості набуття відповідних навичок для життя у цифрову епоху. Навчання впродовж життя вимагає підвищення цифрової компетентності педагога, його саморозвитку, професійної і особистої реалізації, здатності адаптуватися до технологій цифрового середовища. Цифрова реальність вимагає від педагога інтегрального й міждисциплінарного розв'язання проблем виховання молоді у цифровому освітньому просторі [7, с. 309].

Актуальною тенденцією розвитку педагогіки вищої школи є з міна ролі викладача у сучасному освітньому процесі. О. Сторонська з цього приводу зазначає, що сучасний педагог має вільно оперувати принципово новими інструментами педагогічної діяльності, котрі підвищують якість освітнього процесу в умовах цифровізації вищої освіти. Комунікативний аспект педагогічної діяльності передбачає певну трансформацію під впливом цифровізації освітнього процесу та передбачає нові можливості спілкування між суб'єктами навчання. Цифрова мережева комунікація дозволяє викладачам швидко налагоджувати контакт між учасниками пізнавального процесу. Із носія знань викладач стає наставником здобувачів освіти, розробником інноваційних курсів, модератором освітніх платформ, що сприяло появі особливих видів педагогічної діяльності – тьюторства, педагогічного менторства, педагогічної модерації. Суть тьюторства полягає у забезпеченні супроводу студентів в освітньому середовищі, надання допомоги у роботі з цифровими інструментами. А сутність педагогічного менторства передбачає інструктування здобувачів освіти щодо особливостей освітнього процесу у цифровому освітньому просторі, наставництва, мотивуванні на досягнення [12].

Подібної точки зору додержується І. Вікторенко, яка зазначає, що діяльність тьютора має такі характеристики: це особа, що проводить індивідуальні та групові заняття зі студентами, або виконує ролі репетитора чи наставника; це фахівець із моделювання майбутнього, який має виявити потенціал особистості та допомагати його розвивати; тьютор допомагає із соціалізацією, спілкуванням, вихованням; сприймає студента як цілісну особистість, ураховуючи його характер, темперамент, рівень знань, інтересів, ціннісних орієнтацій; тьютор має володіти новітніми освітніми технологіями, бути фахівцем у педагогічній сфері, здатний підтримати наукові пошуки студента. Наступний вид педагогічної діяльності сучасного викладача – це фасилітація, котрий розглядається як специфічний вид освітньої діяльності, що передбачає допомогу студенту в усвідомленні себе самоцінністю та підтримку його мотивації до самореалізації, сприяння особистісно-професійному зростанню, розвитку здібностей та пізнавальних можливостей. Фасилітатор сприяє актуалізації ціннісного ставлення до оточуючих людей, національної культури, гуманістичного суб'єктного спілкування, розуміння та довіри. Фасилітація – це діяльність, що передбачає допомогу, полегшення, створення умов для продуктивної самостійної роботи, сприяння розвитку особистісних якостей та має на меті організацію ефективної пізнавальної діяльності на засадах особистісного саморозвитку і конструктивної взаємодії. Діяльність коуча – це тренерська діяльність, це допомога у знаходженні відповідей на важливі питання, відпрацювання різних життєвих та професійних ситуацій, тобто коучинг – це інструмент особистісно-професійного розвитку. За сферою діяльності вирізняють бізнес-коучинг, кар'єрний коучинг, лайф-коучинг, коучинг особистої ефективності [14, с. 98].

Сучасний викладач, на думку І. Котенєва, це агент змін, фасилітатор, тьютор, коуч, модератор, едвайзер, ментор, старший колега в оволодінні студентами соціальними ролями

під час неформальної освіти. Роль сучасного викладача полягає в створенні умов, котрі допоможуть здобувачам освіти знайти себе в соціальному житті, особистісно-професійній самореалізації. Викладач має залучати здобувачів освіти до проведення аудиторних й позааудиторних занять, залучає до рефлексії та самоконтролю. Діяльність тьютора спрямована на: діагностику освітніх потреб і запитів здобувачів освіти; супровід студентів у процесі навчання; наповнення освітньо-цифрового середовища змістовими ресурсами; допомогу у побудові індивідуальної освітньої траєкторії та траєкторії розвитку; організацію освітнього процесу на основах індивідуалізації. Фасилітація передбачає застосування особистісного підходу, дозволяє виявляти потенційні можливості студентів, впливати на внутрішню мотивацію, активізацію мислення. Особливість модерації полягає у тому, що це ефективна технологія, котра підвищує якість освітнього процесу. Її ефективність визначається спрямованістю на активізацію аналітичної діяльності студентів, розвиток проєктувальних і дослідницьких умінь, комунікативних здібностей. Отже, модератор – це викладач, наставник та керівник, який є організатором активної групової роботи [10, с. 162].

Актуальною та відповідною вимогам сьогодення С. Березка вважає діяльність викладача як фасилітатора. Фасилітацію автор визначає як ефективний вплив на здобувача освіти засобами застосування педагогічних умов, підтримку в них мотивації до самостійної продуктивної діяльності. Фасилітатор має бути лідером групи, який дотримується нейтральної позиції, не приймає рішення одноосібно, допомагає студентам ідентифікувати проблему та знайти конструктивне рішення. Тобто фасилітація в освітньому процесі, на думку автора, сприяє покращенню якості надання освітніх послуг, посиленню продуктивності навчання за рахунок особливостей особистості викладача. С. Березка виокремлює такі функції фасилітатора: надання систематичної допомоги здобувачам освіти у розвитку власної особистості; педагогічний супровід у розробленні індивідуальної освітньої траєкторії. Автором визначені також основні завдання фасилітації в освіті: розвиток креативності, індивідуальності та суб'єктності студентів; мотивування здобувачів освіти; надання педагогічної підтримки, педагогічний супровід та ініціювання новітніх форм активності студента, котрі сприяють особистісно-професійному становленню студента як суб'єкта професійної діяльності [3, с. 7].

Висновки. Сучасна педагогіка вищої школи зазнає інтенсивної трансформації, що зумовлена впливом глобалізаційних процесів, цифровізації суспільства та необхідністю забезпечення високої якості освіти відповідно до вимог інформаційної епохи. Педагогіка вищої школи дедалі більше утверджується як інтегративна наука, що поєднує системно-компетентнісний, особистісно орієнтований і цифрово-гуманістичний підходи. Модернізація змісту вищої освіти, що орієнтована на формування професійної мобільності, критичного мислення та здатності до навчання впродовж життя, є необхідною умовою підготовки фахівця нового типу – автономного, креативного, цифрово грамотного й соціально відповідального. Водночас цифровізація освітнього процесу сприяє розширенню доступності знань, індивідуалізації навчання та впровадженню інноваційних технологій, що підвищують ефективність і мотивацію студентів. Вона стимулює розвиток цифрових компетентностей усіх учасників освітнього процесу, створює умови для відкритості, інтерактивності та прозорості освітнього середовища. Одночасно відбувається переосмислення професійної ролі викладача, який із носія знань перетворюється на фасилітатора, тьютора, коуча й ментора, покликаного створювати умови для самостійного пізнання, творчої діяльності та розвитку рефлексії студентів. Саме педагог стає агентом змін, що забезпечує ефективну взаємодію між традиційними педагогічними цінностями та інноваційними практиками цифрової доби. Отже, розвиток педагогіки вищої школи визначається тенденціями оновлення змісту освіти, цифрової трансформації, гуманізації та інтеграції, що спрямовані на формування цілісної особистості майбутнього фахівця і стійкого освітнього середовища, зорієнтованого на інновації, академічну доброчесність і соціальну відповідальність.

Список використаних джерел

1. Акімова О. В., Сапогов М. В., Гапчук Я. А. Середовищний підхід у сучасних міждисциплінарних дослідженнях з цифровізації освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 46. С. 234–238. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/46.47>.
2. Акімова О. В., Сапогов М. В., Гапчук Я. А. Цифрова трансформація освітнього середовища закладів вищої освіти у німецькомовних країнах. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Т. 2. Вип. 50. С. 166–172. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.33>.
3. Березка С. В. Педагогічна фасилітація у зво: теоретичні аспекти підготовки особистості викладача. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019. Т. 2. Вип. 4. С. 5–9.
4. Васильєв І. Б., Бакатанова В. Б. Системно-компетентнісний підхід до формування змісту педагогічної підготовки майбутніх педагогів професійної школи. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2012. Вип. 36. С. 18–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2012_37_5.
5. Гуралюк А. Г. Цифровізація як умова розвитку системи освіти. *Серія: педагогічні науки*. 2021. Т. 13. Вип. 168. С. 3–8.
6. Демченко Д. І. Компетентнісний підхід до формування змісту освіти. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2025. Вип. 54. С. 34–47.
7. Дубасенюк О. А. Цифровізація вищої освіти: сучасні виклики, ризики, досвід. *Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики [Електронний ресурс]: матеріали міжнар. Наук.-практ. Конф., 26 січня 2023 р., Ломжа, Польща, 26 січ. 2023 / ред.: І. Жуховський, З. Шарлович, О. Мандич; Міжнародна Академія Прикладних Наук (Республіка Польща), Державний біотехнологічний університет (Україна)*. С. 307–311.
8. Денічева О. І. Комплексний підхід до модернізації змісту вищої освіти України. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2023. Вип. 4. С. 11–17.
9. Козарь Т. П. Реформування змісту освіти як пріоритет державної освітньої політики. *Держава та регіони*. 2009. Вип. 4. С. 48–51.
10. Котєнєва І. С., Карлова Н. М. Сучасні ролі викладача закладу вищої освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2021. Т. 1. Вип. 337. С. 157–166.
11. Плахотнік О. В. Модернізація освітнього процесу у вищій школі на засадах компетентнісного підходу. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2015. Т. 2. Вип. 1. С. 69–82.
12. Сторонська О. С. Особливості професійної діяльності педагога в умовах цифрової трансформації освіти. *Академічні візії*. 2023. Т. 24. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/666>.
13. Akimova O., Sapogov M., Hapchuk Y. Modern approaches to the study and use of SMART-technology in the preparation of masters. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2023. Вип. 75. С. 14–19. DOI: <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2023-75-14-19>.
14. Viktorenko I., Horobets L. Нові професійні ролі та функції сучасного вчителя в контексті концепції нової української школи. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2019. Вип. 11. С. 93–106. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.11.2019.197377>.

References (translated & transliterated)

1. Akimova, O. V., Sapogov, M. V., & Hapchuk, Ya. A. (2022). Seredovyshchnyi pidkhd u suchasnykh mizhdystyplinarykh doslidzhenniakh z tsyfrovizatsii osvity [Environmental approach in modern interdisciplinary studies on the digitalization of education]. *Innovatsiina pedahohika. Innovative Pedagogy*. 46. 234–238. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/46.47>. [in Ukrainian].
2. Akimova, O. V., Sapogov, M. V., & Hapchuk, Ya. A. (2022). Tsyfrova transformatsiia osvitnoho seredovyshcha zakladiv vyshchoi osvity u nimetskomovnykh krainakh [Digital transformation of the educational environment of higher education institutions in German-speaking countries]. *Innovatsiina pedahohika. Innovative Pedagogy*. 2(50). 166–172. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.33>. [in Ukrainian].
3. Berezka, S. V. (2019). Pedahohichna fasylyitatsiia u zvo: teoretychni aspekty pidhotovky osobystosti vykladacha [Pedagogical facilitation in the higher education system: theoretical aspects of teacher personality training]. *Teoriia i praktyka suchasnoi psykholohii. Theory and practice of modern psychology*. 2(4). 5–9. [in Ukrainian].
4. Vasyliiev, I. B., & Bakatanova, V. B. (2012). Systemno-kompetentnisnyi pidkhd do formuvannia zmistu pedahohichnoi pidhotovky maibutnykh pedahohiv profesiinoi shkoly [System-competence approach to the formation of the content of pedagogical training of future teachers of vocational schools]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity. - Problems of engineering and pedagogical education*. 36. 18–24. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2012_37_5. [in Ukrainian].
5. Huraliuk, A. H. (2021). Tsyfrovizatsiia yak umova rozvytku systemy osvity [Digitalization as a condition for the development of the education system]. *Seriia: pedahohichni nauky. Series: pedagogical sciences*. 13(168). 3–8. [in Ukrainian].

6. Demchenko, D. I. (2025). Kompetentnisnyi pidkhid do formuvannia zmistu osvity [Competence-based approach to the formation of the content of education]. *Sotsialno-humanitarnyi visnyk. Social and humanitarian bulletin*. 54. 34–47. [in Ukrainian].
7. Dubaseniuk, O. A. (2023). Tsyfrovizatsiia vyshchoi osvity: suchasni vyklyky, ryzyky, dosvid [Digitalization of higher education: modern challenges, risks, experience]. *Tsyfrova transformatsiia ta dydzhytal tekhnolohii dlia staloho rozvytku vsikh haluzei suchasnoi osvity, nauky i praktyky [Elektronnyi resurs]: materialy mizhnar. Digital transformation and digital technologies for the sustainable development of all branches of modern education, science and practice [Electronic resource]: materials of the International Scientific-Practical Conference*. Nauk.-prakt. Konf., 26 sichnia 2023 r., Lomzha, Polshcha, 26 sich. 2023 / red.: I. Zhukhovskiy, Z. Sharlovych, O. Mandych; Mizhnarodna Akademiia Prykladnykh Nauk (Respublika Polshcha), Derzhavnyi biotekhnolohichniy universytet (Ukraina). 307–311. [in Ukrainian].
8. Dienichieva, O. I. (2023). Kompleksnyi pidkhid do modernizatsii zmistu vyshchoi osvity Ukrainy [A comprehensive approach to the modernization of the content of higher education in Ukraine]. *Akademichni studii. Seriiia «Pedahohika». Academic studies. Series "Pedagogy"*. 4. 11–17. [in Ukrainian].
9. Kozar, T. P. (2009). Reformuvannia zmistu osvity yak priorytet derzhavnoi osvitnoi polityky [Reforming the content of education as a priority of state educational policy]. *Derzhava ta rehiony. State and regions*. 4. 48–51. [in Ukrainian].
10. Kotienieva, I. S., & Karlova, N. M. (2021). Suchasni roli vykladacha zakladu vyshchoi osvity [Modern roles of a teacher in a higher education institution]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka : Pedahohichni nauky. Bulletin of the Luhansk National Taras Shevchenko University: Pedagogical Sciences*. 1(337). 157–166. [in Ukrainian].
11. Plakhotnik, O. V. (2015). Modernizatsiia osvitnoho protsesu u vyshchii shkoli na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu [Modernization of the educational process in higher education based on the competency approach]. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology. Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2(1). 69–82. [in Ukrainian].
12. Storonska, O. S. (2023). Osoblyvosti profesiinoi diialnosti pedahoha v umovakh tsyfrovoi transformatsii osvity [Peculiarities of the professional activity of a teacher in the conditions of digital transformation of education]. *Akademichni vizii. Academic visions*. 24. Retrieved from: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/666>. [in Ukrainian].
13. Akimova, O., Sapogov, M., & Hapchuk, Y. (2023). Modern approaches to the study and use of SMART-technology in the preparation of masters. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriiia: pedahohika i psykholohiia. Scientific notes of the Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky. Series: pedagogy and psychology*. 75. 14–19. DOI: <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2023-75-14-19>.
14. Viktorenko, I., & Horobets, L. (2019). Novi profesiini roli ta funktsii suchasnoho vchytelia v konteksti kontseptsii novoi ukrainskoi shkoly [New professional roles and functions of a modern teacher in the context of the concept of a new Ukrainian school]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty. Teacher professionalism: theoretical and methodological aspects*. 11. 93–106. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.11.2019.197377>. [in Ukrainian].

Статтю отримано 25.09.2025 року.

Прийнято до друку 06.11.2025 року.